

Yhdistetyt asiat T-129/95, T-2/96 ja T-97/96

Neue Maxhütte Stahlwerke GmbH ja Lech-Stahlwerke GmbH vastaan Euroopan yhteisöjen komissio

EHTY — Kumoamiskanne — Terästeollisuusyrityksille myönnettävä valtiontuki —
Yksityisen sijoittajan käyttäytymiseen perustuva arviointiperuste —
Suhteellisuusperiaate — Perustelut — Puolustautumisoikeudet

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio (laajennettu viides
jaosto) 21.1.1999 ..... II - 21

Tuomion tiivistelmä

- 1. Kumoamiskanne — EHTY:n perustamissopimuksen 33 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla nostettu kanne — Kanneperusteet — Komissio on ilmeisesti jättänyt noudattamatta perustamissopimuksen määräyksiä tai sen soveltamista koskevaa oikeussääntöä — Ilmeisesti noudattamatta jättämisen käsite
(EHTY:n perustamissopimuksen 33 artiklan ensimmäinen kohta)*
- 2. EHTY — Terästeollisuuden tuki — Tuen käsite — Yksityinen sijoittaja -arviointiperuste — Tuotto-odotukset
(EHTY:n perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohta)*

3. *EHTY — Terästeollisuuden tuki — Kielto — Komission antama hyväksyntä (EHTY:n perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohta ja 95 artikla)*
4. *Toimielinten säädökset, päätökset ja muut toimet — Perusteluvelvollisuuden laajuus — EHTY:n perustamissopimuksen nojalla tehty päätös (EHTY:n perustamissopimuksen 5 ja 15 artikla sekä 33 artiklan toinen kohta)*
5. *Yhteisön oikeus — Periaatteet — Puolustautumisoikeudet — Puolustautumisoikeuksien noudattaminen hallinnollisissa menettelyissä — Terästeollisuuden tuki — Valtion varoista tukea saavalle ei ole velvollisuutta antaa tilaisuutta lausua käsitystään oikeudellisesta arvioinnista, jonka komissio tekee (Viidennen terästukisäännösten 6 artiklan 4 kohta)*

1. Sovellettaessa EHTY:n perustamissopimuksen 33 artiklan ensimmäisen kohdan toista virkettä, jonka mukaan komission päätösten ja suositusten kumoamista käsittelevissä riita-asioissa yhteisön tuomioistuin ei saa tutkia sitä taloudellisista tosiseikoista tai olosuhteista johtuvan tilanteen arviointia, jonka perusteella komissio on tehnyt päätöksensä tai antanut suosituksensa, ellei ole kanneltu siitä, että komissio on käyttänyt harkintavaltaa väärin taikka ilmeisesti jättänyt noudattamatta tämän sopimuksen määräyksiä tai sen soveltamista koskevaa oikeussääntöä, käsitettä ”ilmeisesti” on tulkittava siten, että sillä tarkoitetaan sitä, että oikeussääntöjen noudattamatta jättäminen on tietynasteista, siten että tämä noudattamatta jättäminen näyttää perustamissopimuksen määräykset huomioon ottaen johtuvan sitä tilannetta koskevasta ilmeisestä arviointivirheestä, jonka perusteella päätös on tehty.

2. EY:n perustamissopimuksen määräyksissä olevat valtiontukeen liittyvät käsitteet, sellaisina kuin yhteisöjen tuomioistuimet ovat ne sisällöltään täsmentäneet, ovat EHTY:n perustamissopimuksen vastaavia

määräyksiä sovellettaessa merkityksellisiä, siltä osin kuin ne eivät ole ristiriidassa EHTY:n perustamissopimuksen kanssa. Tältä osin on siis perusteltua turvautua EY:n perustamissopimuksen alaan kuuluvaa valtiontukea koskevaan oikeuskäytäntöön arvioitaessa EHTY:n perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohdassa tarkoitettua tukea koskevien päätösten lainmukaisuutta.

Näin ollen määriteltäessä, onko julkisten varojen siirto terästeollisuusyritykselle EHTY:n perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohdassa tarkoitettua tukea, on tärkeä tutkia, olisiko kooltaan julkista sektoria hoitaviin organisaatioihin rinnastettavissa oleva yksityinen sijoittaja saattanut tehdä samanlaisissa olosuhteissa yhtä suuren pääomasijoituksen.

Vaikka yksityisen sijoittajan käyttäytyminen, johon talouspoliittisia päämääriä tavoittelevan julkisoikeudellisen sijoittajan toimenpidettä on verrattava, ei välttämättä tarkoita sellaisen tavallisen sijoittajan käyttäytymistä, joka tekee pääomasijoituksia saadakseen niistä tuot-

toa jokseenkin lyhyellä aikavälillä, sen on kuitenkin vastattava sellaisen yksityisen holdingyhtiön tai konsernin käyttäytymistä, joka noudattaa kokonaisvaltaista tai alakohtaista rakennepolitiikkaa ja jonka toimintaa ohjaavat pidemmän aikavälin tuotto-odotukset.

Vaikka emoyhtiö voi rajoitetun ajan vastata jonkin tytäryhtiönsä tappioista, jotta sen toiminnan lopettaminen tapahtuisi parhain mahdollisin edellytyksin, muistakin syistä kuin saadakseen epäsuoraa aineellista hyötyä eli myös säilyttääkseen konsernin yrityskuvan tai suunnatakseen sen toiminnan uudelleen, yksityinen sijoittaja ei kuitenkaan voi järkevästi ajatellen toimia siten, että se tekisi yhtämitaisesti vuosien ajan jatkuneiden tappiollisten kausien jälkeen pääomasijoituksen, joka taloudelliselta kannalta katsoen ei ainoastaan osoittaudu yrityksen omaisuuden realisointia kalliimmaksi vaan lisäksi liittyy yrityksen myyntiin, joka vie tältä sijoittajalta kaikki voiton saamisen mahdollisuudet myös pitkällä aikavälillä.

Koska sitä paitsi velvollisuudet, joita valtiolla on yhtiön osakkaana, on erotettava niistä velvollisuuksista, joita sille julkisena valtana kuuluu, kaikki yhteiskunnalliset sekä aluepoliittiset ja alakohtaiset näkökannat on jätettävä huomioon ottamatta, kun yksityisen sijoittajan käyttäytymiseen perustuvaa arviointiperustetta käytetään.

3. EHTY:n perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohdan sanamuodosta ei ilmene, että kilpailua vain vähän vääristävät tuet jäisivät siinä määrätyn kiellon ulkopuolelle. Sitä paitsi kyscisessä EHTY:n perustamissopimuksen määräyksessä ei määrätä, toisin kuin EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa, että komission olisi tutkittava, vääristääkö tuki kilpailua tai uhkaako se vääristää sitä. Ainoa lievennys EHTY:n perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohdassa olevaan kieltoon on se, että komissiolla on mahdollisuus hyväksyä EHTY:n perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla tuet, jotka ovat tarpeen jonkin EHTY:n perustamissopimuksen 2—4 artiklassa määritellyn tavoitteen saavuttamiseksi.
4. EHTY:n perustamissopimuksen 5 artiklan toisen kohdan neljännessä luetelmakohdassa ja 15 artiklan ensimmäisessä kohdassa edellytetyissä perusteluissa on otettava huomioon kyseisen toimenpiteen luonne, ja niistä on selkeästi ja yksiselitteisesti käytävä ilmi yhteisön toimielimen toimenpiteen perustelut siten, että henkilöille, joita toimenpide koskee, selviävät sen syyt ja että yhteisöjen tuomioistuimet voivat valvoa toimenpiteen laillisuutta. Perusteluissa ei tarvitse esittää kaikkia asiaan liittyviä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevia yksityiskohtia. Perusteluja arvioitaessa on otettava huomioon toimenpiteen sanamuodon lisäksi myös asiayhteys ja kaikki asiaa koskevat oikeussäännöt. Lisäksi toimenpiteen perusteluja on arvioitava ottaen huomioon muun muassa se intressi, joka toimenpiteen kohteena olevilla tai EHTY:n perustamissopimuksen 33 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetuilla muilla henkilöillä voi olla selitysten saamiseen.

Vaikka riidanalaisen toimenpiteen jossakin perustelukappaleessa olisikin virheellinen tosiseikkaa koskeva maininta, tämä muotovirhe ei kuitenkaan voi johtaa kyseisen toimenpiteen kumoamiseen, mikäli muut perustelukappaleet sisältävät sinänsä riittävät perustelut.

5. Puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen kaikissa sellaisissa yksityistä oikeussubjektia vastaan aloitetuissa menettelyissä, jotka voivat johtaa sille vastaiseen toimenpiteeseen, on yhteisön oikeuden perusperiaate, jota on noudatettava ilman erityissäännöistäkin.

Viidennen terästukisäännösten 6 artiklan 4 kohdan sanamuodosta tai muusta valtiontukea koskevasta säännöksestä tai määräyksestä tai yhteisön oikeuskäytännöstä ei kuitenkaan ilmene, että komissio olisi velvollinen, sen jälkeen kun se on pyytänyt niitä, joita asia koskee, ja asianomaista jäsenvaltiota esittämään huomautuksensa, kuulemaan valtion varoista tukea saavaa siitä oikeudellisesta arvioinnista, jonka se tekee näiden varojen myöntämisestä, tai että se olisi velvollinen ilmoittamaan kannastaan asianomaiselle jäsenvaltiolle ennen päätöksen tekemistä. *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* julkaistu tiedonanto on asianmukainen ja riittävä keino edellä mainitussa säännöksessä tarkoitetun menettelyn aloittamisen saattamiseksi kaikkien niiden tietoon, joita asia koskee.